En zoo liet men in den grond der zaak den Heere bevelen: „Geloof het feit (want erkennen is altijd het aanvaarden van iets als een feit) dat Ik alle kinderen zalig maak. En geloof het niet, want het is niet waar"

Wat is dit?

Wartaal. Deze „belijdenis" is een caricatuur-belijdenis. Daar is dan de formule-regen van de laatste jaren op uitgeloopen. Op baarlijken onzin. En de synode zei, dat dit in overeenstemming was met de Vervangingsformule. Sprak ze de waarheid, dan heeft ze over haar eigen bindende formule het vonnis geveld.

HET DWANG-SYSTEEM.

En wat is nu het ergste?

Dat een synode dwaalt?

Dat ze de wonderlijkste capriolen maakt en springt van den hak op den tak (maar dan steeds op d e n - z e l f d e n boom, al wordt af en toe de schijn gewekt, dat het een heel andere boom is)?

Dat ze gekomen is tot uitspraken, die van Schrift en Belijdenis afwijken?

Dat ze niet open en eerlijk spreekt en handelt?

Dat ze in den een met de uiterste gestrengheid straft, wat ze in den ander toelaat?

Dat ze met de nauwlettendste zorg bewaakt en handhaaft haar eigen prestige?

Dat haar handelen een model geworden is van kerkpolitiek en diplomatie?

Dat ze door haar drijven de kerken uiteengeslagen heeft en van geen terugkeer op het sinds jaren ingeslagen onheils-pad wil weten?

Inderdaad, dat is héél erg.

Met schrik ziet men aan, wat er van de kerken onder het synodale wan-bestuur geworden is.

Maar dit is toch nog het ergste niet. Het ergste is, dat achter dit alles werkt een s y s t e e m. Een dwangsysteem. Dat de kerken rechteloos en machteloos maakt. Dat ze zonder pardon tot slaaf maakt van hetgeen de synode belieft te ordineeren.

Stel eens, dat de heele formule-rommel vandaag werd opgeruimd en we niets overhielden dan de Drie Formulieren, w a r e n we er dan?

Allerminst.

Want dan waren we feitelijk nog niets gevorderd.

Dan b l e e f het synodale machts-apparaat, dat morgen aan den dag een nieuwe leer-uitspraak kon doen en met „bindend gezag" opleggen.

Dan bleef de afhankelijkheid van de hooge kerkelijke Overheid.

De k e r k e r a a d, die onder Christus, naar Zijn opdracht, de oorspronkelijke, volledige, duurzame macht heeft?

En een synode met afgeleide, beperkte en tijdelijke macht? Neen, zegt de synode. I k sta boven de kerkeraden. I k sta boven de classes. I k sta boven de particuliere synoden. I k ben de hoogste vergadering in de kerk. I k heb een eigen, van Christus rechtstreeks ontvangen opper-bevoegdheid, waaraan allen zich hebben te onderwerpen.

Zijn we vergeten, dat de synode geëischt heeft en nog eischt (want van terugnemen is nooit sprake geweest) v o l l e d i g e o n d e r w e r p i n g a a n a l h a a r b e s l u i t e n? P. D.

. *Knabbel-politiek*

Met verlof van ds H. Veltman publiceeren we hier een brief, dien hij ontving van de synodocratische gemeenschap van 's-Hertogenbosch. Men herinnert zich, dat ds H. Veltman destijds predikant van Den Bosch was; en dat diegenen, die daarna zich van ds Veltman en zijn kerk hebben afgescheiden die schorsing bleven uitroepen als vanwege Christus en conform zijn wetten en beloften geschied.

Sedert evenwel de Haagsche synode de generaliseeringstactiek van 1944 (schorsen met de brandspuit) hebben vervangen door de individualiseeringspolitiek van 1950 (kijken, wie je stuk voor stuk kunt bewegen tot scheurmaking tegenover de kerken die gebleven zijn wat ze waren), zijn er blijkbaar op korten termijn maatregelen genomen om te kijken, wie men isoleeren kan van zijn broeders; de leer van de pluriformiteit van de kerk verhindert niet de poging om de pogingen tot verkrijging van uniformiteit op bedenkelijke wijze toch door te zetten.

Daarom zal onze lezers volgende brief plus „verklaring" (nummer-zóó-en-zóóveel) interesseeren. De brief eerst:

Gereformeerde Kerk,
van 's Hertogenbosch.

's Hertogenbosch,
Jan Heinstraat 12.

's Hertogenbosch, 9 Maart '50.

Weleerwaarde Heer en Broeder,

De Raad van de Gereformeerde Kerk te 's Hertogenbosch doet U hierbij toekomen de verklaring, die de Kerkenden van 's Hertogenbosch en Tilburg in gezamenlijke vergadering bijeen te Tilburg op 27 Februari 1950, hebben opgesteld.

Verder deelen wij U mede, dat op deze vergadering benoemd is een commissie, die tot taak heeft aan de hand van de officieële stukken en publicaties, de gronden van de schorsing van Ds H. Veltman na te gaan, daarover rapport uit te brengen en een eventueele uitspraak dienaangaande voor te bereiden.

Namens den Raad van de Gereformeerde Kerk van 's Hertogenbosch, enz. praeses, scriba.

Aan den Weleerwaarden Heer Ds H. Veltman,
te Zeist.

En daarna de „verklaring":

Gereformeerde Kerk,
van 's Hertogenbosch.

's Hertogenbosch,
Jan Heinstraat 12.

's Hertogenbosch, 9 Maart '50.

VERKLARING.

De Raad der Gereformeerde Kerk van 's Hertogenbosch en de Raad der Gereformeerde Kerk te Tilburg, in gezamenlijke vergadering bijeen te **Tilburg op 27 Februari 1950,**

1. **gelet op** het verzoek van de Generale Synode van 's-Gravenhage 1949 aan de betrokken mindere vergaderingen te willen nagaan „of door haar wellicht schorsingen zijn toegepast op gronden, die met de besluiten der Generale Synoden niet in overeenstemming zijn te achten en, indien zulks het geval mocht blijken, het noodige te willen doen tot redres" (Acta Art. 630), hetgeen zij reeds een en andermaal hebben ondernomen;

2. **overwegende,** a. dat de gronden voor de schorsing van Ds H. Veltman, destijds predikant van de Geref. Kerk van 's-Hertogenbosch zijn geweest:

1. **het leeren van valsche leer** en
2. **het bedrijven van openbare scheurmaking;**

b. dat de formuleering van den eersten schorsingsgrond aanleiding geven kan tot misverstaan van het bedoelen der kerkeraden gelijk zij dan ook metterdaad heeft gedaan;

3. **verklaren,** dat zij met de uitdrukking **„het leeren van valsche leer"** niet anders hebben willen uitspreken dan dat Ds H. Veltman naar hun meening, **afwijkt van de belijdenis der Gereformeerde Kerken inzake het genadeverbond;** en

4. **besluiten,** deze verklaring ter kennis te brengen van Ds H. Veltman en de Gereformeerde Kerk (onderh. Art. 31 K.O.) van 's-Hertogenbosch en te publiceeren in het Kerkblad, Offic. orgaan van de Geref. Kerken in Noord-Brabant en Limburg.

Namens den Raad der Gereformeerde Kerk van 's-Hertogenbosch,
mede namens den Raad der Gereformeerde Kerk van Tilburg, enz. Praeses, scriba.

Aan den Weleerwaarden Heer
Ds H. Veltman
te Zeist.

Eenige opmerkingen veroorlooven we ons hierbij:

1) Wat zijn die synodes ginds op DIT punt toch mak. In 1944 waren haar deputaten als de kippen erbij om waar het maar even mogelijk was, te zorgen, dat synodebesluiten werden gehandhaafd. En wie ook maar even op dit punt „afweek". — d.w.z. zich aan de K.O. hield — werd gedreigd met „maatregelen". Bovendien werd de canon vastgesteld, dat **zoodra** een synode iets besloten had, daarmee en daarin alle kerken dit besloten hadden. En nog pas hebben ze blijkens canon nummer zóó-en-zóóveel ineens uitgevonden, dat er geen ratificatierecht is. Dát beteekent evenwel volgens deze synodocratische redeneering: **indien** er ergens schorsingen zijn „toegepast" (lees: geschied) op gronden die met de besluiten der generale synoden **niet** in overeenstemming zijn, dan moet men juist deze vergaderingen geen briefjes laten schrijven, maar haar duchtig afstraffen, de besluiten nietig te verklaren, deputatencommando's (naar den 1944-stijl) erop af te sturen en desnoods à la Bergschenhoek buiten het verband te plaatsen, of à la Zeeuwsch Vlaanderen te verklaren, dat er geen geestelijke gemeenschap met hen meer bestaat. Dat men nu zegt: **„wellicht** is 't hier en daar misgegaan", is al te mak, d.w.z. één van de pogingen, om ons van elkaar los te maken.

2) Dat men thans een officieele uitspraak van 1944 gaat „interpreteeren" naar de **bedoeling** („niet anders hebben **willen** uitspreken") is uiteraard streng te wraken. Van de **bedoelingen** van de vóór-stemmers weet men niets af; niet eens op het oogenblik waarop men stemt, en heelemaal niet na 6 jaar. Waar moet het heen, als men vonnissen achteraf (om den „rechter" buiten schot te houden) gaat interpreteeren naar de **bedoeling,** en niet naar den **letterlijken tekst?** In een **redactie** (van zulk een vonnis of besluit) **vereenigen** zich tenslotte de vóór-stemmers, elk met zijn eigen (al of niet gehonoreerde) bedoeling.

3) Overigens: wat beteekent die nieuwe redactie? Niets. Wie van de belijdenis der Gereformeerde Kerken (d.w.z. de drie formulieren) en van de belijdenis der synodocratische kerken (3 formulieren plus eenige nieuwe bindende formules) afwijkt, die leert **op het standpunt van de schorsers** een **„valsche leer".** Want op dit standpunt is de belijdenis de „ware leer".

4) Het is dus inzooverre weer een aanwinst in onze kennis van de huidige kerkgeschiedenis, dat hier beweerd wordt: **ds H. Veltman wijkt af van de belijdenis, en dus van de ware leer.** Wij vinden dat onzin, maar zijn alleen maar blij, dat de schorsers **wéér** eens zeiden: **valsche leer.** Dat hebben ze zoo **gezegd** in '44, en nu zeggen ze in 1950: wel, we hebben 't zoo ook **bedoeld.** Wel bedankt voor een vleugje duidelijkheid. Dat stuk is een zooveelste handhaving van de **valsche leer** der synodocratie.

5) Blijkbaar behoort het tot de afgesproken tactiek allerlei predikanten particulier te gaan aanspreken. Ook bij anderen zijn pogingen ondernomen. Nieuwe bewijzen dus voor het pogen, om te verdeelen en te heerschen, en om bepaalde geschorsten te isoleeren van hun ambtgenooten. Wij mogen verwachten, dat zij, bij wie zulke pogingen worden aangewend, zich niet achter den rug der betrokkenen zullen laten losmaken van hun kerkgenooten.

K. S.

BOEKBESPREKING

De almanak 1950 van F.Q.I.

Zoo juist is verschenen de 56e jaargang van den Almanak van het Studentencorps, dat zich niet alleen **noemt** „Fides Quaerit Intellectum", maar het, ook volgens uitspraak van den Nederlandschen rechter, (nog steeds) **is.**

Deze aankondiging-zonder-meer zal velen van de lezers wellicht weinig zeggen. Een studentenaangelegenheid! En daarmee wordt de zaak beschouwd als afgedaan.

Onze lezers evenwel, zullen, naar we vertrouwen, bedenken, dat de band aan en de liefde voor de School der kerken uit tal van dingen kan blijken, maar **onder meer** toch zeker hieruit, dat men belangstelling heeft en toont voor de studenten, hun leven en hun werk.

Zeker, men kan de School moeilijk denken zonder studs, en in zóóverre is elke uiting van belangstellende liefde en liefdevolle belangstelling voor de Schóól er tevens een voor haar discipuli.

De ervaring leert echter, dat velen bij het woord „studentenleven" louter denken aan: een mooi gebouw, een imposante rij van niet minder imposante professoren, een

---

„Gaat u maar even mee, dan rijd ik U er heen in de carrier".

En zoo reed mij naar de plaats van bestemming het lid van de kerk, E. Noordzij genaamd, zonder dat hij wist dat ik z'n dominee was en zonder dat ik wist dat hij een van mijn te bezoeken schapen was. Temeer viel daarom op de groote hulpvaardigheid waarmee hij een burger, dien hij totaal niet kende, naar de plaats van zijn bestemming bracht. Zoo stond Noordzij ook bij zijn kameraden bekend: als een trouwe kameraad, die rustig zijn soldatenplicht deed. Die rust, die hem ook in de gevaarlijkste situaties bij bleef, bleek me dien middag voort te komen uit zijn eenvoudig geloofsvertrouwen, dat hij in de hand van zijn hemelschen Vader was. Hij keek wel wat verbaasd, toen hij me dien middag weer voor zich zag, en ik me voorstelde als dominé v. d. Stoel. Hij had onwetend hulp geboden aan den engel der gemeente van Batavia. Hij wilde me dien nacht ook mee hebben in zijn carrier, want ergens op een suikerfabriek buiten de stad lag een vriend van hem, die ook erg naar de komst van een gereformeerden dominé had verlangd. Het was zijn vriend de Graaf. En Noordzij moest dien nacht patrouille rijden naar die suikerfabriek. Maar enkele officieren raadden het me af. Het risico was te groot, veel mijnengevaar. Toch zou ik meegegaan zijn als niet mijn terugkeer naar Socrabaja op den volgenden dag in gevaar zou zijn gekomen en daarmee het heele programma voor de volgende dagen in de war zou zijn geschopt. Er was nl. geen garantie, dat, ook als er geen ongelukken gebeurden, de patrouille den volgenden morgen op tijd terug zou zijn voor dat het convooi naar Socrabaja zou vertrekken.

Noordzij was het er toen ook mee eens dat ik niet meeging. Hoewel het hem teleurstelde voor zijn vriend, die me nu niet zou te zien krijgen.

Ik denk aan dezen jongen weer terug nu ik over hem schrijf. Want kort na mijn verblijf te Kediri is hij gesneuveld. Zijn carrier moest een brug passeeren, die op mijnengevaar was getest. Blijkbaar was de test onvoldoende, want toen de carrier op de brug kwam volgde een explosie, waardoor zijn voertuig in de kali terecht kwam. De anderen, die zijn carrier bemanden, brachten er het leven af. Hij niet. Maar hij vond toen een veel rijker gemeenschap met zijn Heiland als waarin hij zich hier op aarde al bleek te mogen verheugen. De herinnering aan dezen broeder staat onuitwischbaar in mijn geheugen, hoewel ik hem toch maar enkele uren heb gekend.

Met Campferman zorgde hij dien middag, dat onze jongens in het kerkgebouwtje van Kediri bijeenkwamen, en dat anderen op de hoogte kwamen van het feit, dat ik dien avond de avondsluiting zou leiden.

Rondom dat kerkje waren de graven gedolven voor reeds een dertigtal gesneuvelden. Vlak om Kediri werd de guerilla in al zijn gruwelijke hevigheid nog gestreden. De spanning was den mannen op het gezicht te lezen. Dien middag hebben we over allerlei gepraat. Ook over de kerk. Sommigen schijnen dat vreemd te vinden, om in een frontgebied, waarin de jongens elken dag met den dood worden geconfronteerd, te spreken over de kerk en de gehoorzaamheid die de Heere in het vergaderen van de kerk van ons vraagt. Toch, waar kun je nu eigenlijk beter over praten? Gaat het juist in de kerkvraag niet om het zuiver bewaren van dat evangelie, dat een kracht Gods tot zaligheid is voor ieder die gelooft? Ook dat had Noordzij goed begrepen, en daarom las hij samen met enkele andere broeders 's Zondags een preek. Hij wist, dat het ging om den vasten grond van ons vertrouwen in leven en in sterven, en bagatelliseerde daarom juist in het frontgebied de kerkvraag niet. En zoo waren er te Kediri meer, gelukkig, en ook elders.

's Avonds heb ik gesproken over Psalm 130. Over de vergeving der zonden als het groote licht, dat blijft schijnen in den nacht van Gods oordeelen die over ons komt, die ook Indië in duisternis hult. Over de vergeving, die ons doet verwachten den God der verlossing, Die komt naar Zijn vaste belofte om ons op te doen dagen het heil ons toegezegd. Over de vergeving der zonden als het centrale, wat de mensch noodig heeft; over de vergeving, die in Christus geschonken is, weshalve niemand dageraad ziet, die aan Hem voorbijloopt.

Sommigen waren door dit woord vertroost. Anderen vonden het veel te zwaar op de hand. Die konden blijkbaar het licht van Psalm 130 over die dertig graven rondom het kerkgebouwtje niet aan hun oogen velen.....

J. P. v. d. STOEL Jr.

aantal misschien wel eens wat buitennissige jongelieden van twijfelachtigen leeftijd, èn — dat doet de deur dicht — aan „ontgroenen", waarbij het laatste dan zoo veel wil zeggen als: een beetje, of liever een heele boel, dwaasheid uithalen.

Voorzoover nu deze caricatuur de leden van F.Q.I. betreft, verklaren wij hier rustig en ronduit tweeërlei. Eenerzijds, dat deze F.Q.I.-ers er van overtuigd zijn, dat zij, door uitsluitend plichtmatig een aantal voorgeschreven lessen van een jaarlijks vastgestelde rooster (wij bedoelen: colleges van de series lectionum) te volgen, niet **volledig** gevormd en ontwikkeld worden met het oog op hun toekomstig ambt. En anderzijds, dat de huidige generatie van Gereformeerde theologanten zich er terdege van bewust is, dat de korte tijd (maar nochtans juist lang genoeg), dien wij van den HEERE krijgen toegemeten, om hier op aarde onze taak te vervullen, moet worden uitgekocht, en derhalve niet doorgebracht met looze vulgariteiten en grapjasserijen van, op zijn zachtst gezegd, twijfelachtig allooi.

Dit alles, dat mogelijk al veel misverstand wegneemt, is echter nog maar negatief. Het positieve is, dat aan de Theologische Hoogeschool van De Gereformeerde Kerken in Nederland nog steeds bestaat de in 1863 opgerichte vereeniging het Studentencorps „Fides Quaerit Intellectum", dat dit Corps nog steeds staat op den grondslag van Gods Woord, zooals het zijn uitdrukking vindt in de Gereformeerde belijdenisgeschriften, dat het nog steeds zich ten doel stelt, zijn leden te vormen en te ontwikkelen met het oog op hun toekomstig ambt, en voorts nu ook jaar op jaar vecht, om in overeenstemming met dien grondslag en dat doel te **leven.**

Welnu, van dit Corps is thans de jaarlijks verschijnende Almanak uitgekomen. En doordat het boekwerk ook voor niet-studenten te koop is, wordt u hier een prachtige gelegenheid geboden, uw belangstelling voor de studenten te toonen en het contact met hen te onderhouden.

Klaarblijkelijk is dit ook de bedoeling van den Senaat geweest, toen hij indertijd aan de redactie van den Almanak den wensch te kennen gaf, dat ditmaal niet één groot zuiver wetenschappelijk artikel zou worden opgenomen, maar liefst een paar kleinere en dan meer populaire stukken het studenten-jaarboek zouden vullen.

De redactie heeft dit in haar oor geknoopt en het resultaat is, dat u thans twee niet te lange en voor iedereen lees- en begrijpbare artikelen in den Almanak kunt vinden.

Het eerste is van de hand van den heer M. K. Drost en draagt tot titel: „IETS OVER GEREFORMEERD STUDENTENLEVEN, een blik terug en een blik vooruit". De schrijver begint met een belangwekkend beknopt overzicht van de geschiedenis van het gereformeerd studentenleven gedurende de laatste vijftig jaar. Hij wijst op algemeen verval en pogingen tot reformatie. Tenslotte vraagt hij zich af, wat den Gereformeerden studenten van Nederland vandáág te doen staat. En ook geeft hij, voorzichtig, maar concreet, een oplossing aan.

Wie wil weten, wat er in de studentenwereld te koop **was** en **is**, hij leze dit artikel. En wie zich nog interesseert voor de toekomst van het gereformeerd studentenleven in Nederland, hij neme het ter hand en bezinne zich critisch op de oplossing van amice Drost.

Het tweede artikel, getiteld: „PSALMBERIJMING EN PSALMGEBRUIK IN DEN LOOP DER EEUWEN", is geschreven door den heer G. W. H. Peddemors. Het is duidelijk, dat hier in hoofdzaak „geschiedenis" gegeven wordt. Maar mocht al ooit iemand het in zijn hoofd hebben gehaald (en dat héèft men!), te beweren, dat de bestudeering der geschiedenis een dor en doodsch bedrijf is, hier althans zal zijn zeggen gelogenstraft worden. En zouden de tal van humoristische momenten uit dit artikel den betreffenden somberling al niet de tranen over de wangen hebben doen rollen, dan zal toch stellig lezing ervan hem met beschaamde kaken doen staan ter oorzake van zijn veel te voorbarig boud beweren.

Aan het slot spreekt amice Peddemors over het werk van Ds Hasper. En al zouden we over elk der vijf critische „opmerkingen", waarmee hij zijn artikel besluit, graag het onze willen zeggen, dat neemt niet weg: de zaak wordt aan de órde gesteld, en daar zijn we dankbaar voor. Helaas toch moeten we constateeren, dat het noch met de verzorging van het muzikale gedeelte van den eeredienst, noch met het spreken daarover of de belangstelling daarvoor, in onze kerken best staat. En toch, wie gelooft en zich realiseert, dat **eeredienst** is: ontmoeting van God en Zijn volk, zou die zich van de zaak kunnen afmaken met een opmerking als: „Ik heb er geen verstand van", of: „Het interesseert mij niet", wanneer het betreft **het muzikale gedeelte** van dien eeredienst, ja maar: het muzikale gedeelte **van dien eeredienst?**

De belangrijkste gebeurtenissen uit het corpsleven gedurende den afgeloopen cursus vindt u vermeld in het uitvoerig Jaarverslag van den abactis.

En voorts, moeten wij nog de aandacht vestigen op de photo's van den huidigen Rector der School, Prof. Jager, en van den Senaat 1949—1950? Is het nog noodig te zeggen, dat de Almanak uitvoerige gegevens bevat over de Hoogeschool: reglement, lijsten van de tegenwoordige professoren en lectoren en van hen die vroeger de School gediend hebben, series lectionum, overzicht van de gedurende den afgeloopen cursus behandelde stof, lijst van geslaagden enz.? Nog zij vermeld, speciaal ten gerieve van predikanten, dat de lijst van vereischte en aanbevolen boeken geheel herzien en bijgewerkt is, zoodat hierin, met name ook voor wat de vakken van Prof. Schilder betreft, nog al eenige verandering is gekomen. En wat verder F.Q.I. aangaat: de Almanak vermeldt een volledige lijst van corpsleden, van oud-praetoren, een overzicht van de verschillende functionarissen in het Corps en van de Disputen en tal van andere gegevens.

Tenslotte noemen wij nog de Varia, waarin professoren en studenten er danig worden „doorgehaald". Het is goed, dat u weet, dat wij in Kampen het woord „ongezouten" in zeker verband weten te hanteeren en dat we van de hier aangeduide záák ons niet verre houden.

Wie leeft, en mee-leeft, en dit meeleven **kan** uiten door den Almanak te bestellen, hij of zij late het niet na.

Bedroeg vorig jaar de prijs f 6.50, thans kon deze voor een boekwerk van ongeveer gelijken omvang, dat bovendien door de bekende firma Ph. Zalsman uit Kampen in even keurigen gebonden staat in het licht wordt gegeven, worden vastgesteld op f 4.50.

U kunt bestellen, door dit bedrag te doen overschrijven of te storten op postrekening 105162, t.n.v. Studentencorps F.Q.I., Broederweg 15, Kampen, of door een briefkaart te schrijven aan den administrateur, den heer Z. G. van Oene, Oudestraat 62[1], Kampen.

Maar haast u, want reeds nú staat vast, dat de oplaag te klein is. En aan een herdruk valt niet te denken.

Kampen, 15 Maart 1950. J. H. ALBERTS.

Van harte aanbevolen, nog vóór dat ik 't boek gezien heb. Dat is nu eens „houden voor" „tot het tegendeel blijkt".

17-3-1950. K. S.

POP. WETENSCH. SCHETSEN

De Synode van Orange 529 (III)

Wij gaan verder met 't bespreken van dezen merkwaardigen canon, want bij vergelijking tusschen de 152e sententie van Prosper en den 13en canon van Orange valt het óók op dat Caesarius plotseling een nieuw begrip invoert: dat der doopsgenade. De verzwakte wilsvrijheid kan alleen hersteld worden door middel van de doopsgenade. De verklaring van de invoering van dit nieuwe begrip kunnen we verkrijgen, als we even ons in de herinnering terugroepen het overzicht van de semi-pelagiaansche leer dat boven gegeven werd. De semi-pelagianen leerden — dit in tegenstelling met Pelagius — dat zonder den doop niemand tot de zaligheid kwam en dat in den doop de toerekening van de erfzonde kwijtgescholden werd. Dit dan niet in den schriftuurlijken zin dat de kwijtschelding beloofd wordt en dus in het gelóóf aanvaard moet worden, maar in magischen zin: die kwijtschelding vindt altijd plaats zónder op het geloof te appelleeren. Arnold noemt Casianus en Faustus op dit punt: „hochorthodox" en hij verklaart die qualificatie door het volgende er aan toe te voegen wie den doop wettig ontvangt, is volkomen vrij van de erfzonde. Komt hij tóch om, dan is dat zijn eigen schuld, die met de erfzonde niets meer te doen heeft.[32]) Met deze magische opvatting van den doop hadden Casianus en Faustus een zeer gereeden ingang in Gallië gevonden. Want in het oorspronkelijk christelijk geloof was de doop hoog in waarde. In Rome kwam in dezen tijd hoe langer hoe meer 'n uitwendige doopsopvatting naar voren. Maar in Gallië heerschte een magische opvatting van den doop[33]) onder meer[34]) door hun magische doopsleer hadden Casianus en Faustus zich toegang verschaft in Gallië: dat „lag" de menschen wel. Nu wil Caesarius Gallië winnen voor de augustinische gratia praeveniens (= vóór-komende genade). Dáárom bindt hij die genade aan het sacrament, d.w.z.: hij aanvaardt het magische (heidensche!) sacramentsbegrip van Faustus! Als maar de voor-komende genade ingang vindt! Nu doet het, geloof ik, hier niet ter zake of Caesarius zèlf aan deze elementen leer geen elementen aanwezig waren.[35]) Ook doet niet ter zake of Caesarius zèlf aan deze elementen een ruimere plaats gegeven heeft dan Augustinus, zoodat men zou kunnen concludeeren tot een tendenz in Caesarius' leven en werken, die tenslotte uitliep op Orange. Want dit is zeker: de leer van den XIIIen canon is zóó geformuleerd niet bij Augustinus te vinden. Bij Augustinus is in de eigenlijke vindplaats (de Civ. Dei XIV, II, 1) in dit verband geen sprake van den doop. En wij hebben gezien: ook Prosper's sententie, die vanuit Rome aan Caesarius werd gestuurd, spreekt niet over den doop. Maar Arnold, die overigens de ethische fouten van Caesarius' methode niet ziet, wijst er toch terecht op dat Caesarius door hier de doopsgenade in te voegen een trek van zijn tijd volgt. Caesarius kon er zeker van zijn dat zijn genade-leer veel makkelijker ingang vinden zou, wanneer hij den doop hier ter sprake bracht[36]) en den doop hier zóó ter sprake bracht. Maar Arnold voegt er dan ook het beteekenisvolle zinnetje aan toe: Weliswaar konden zijn woorden zeer verschillend opgevat worden[37])! Inderdaad: dat is zoo met álle kerkpolitieke formuleeringen. Daarin ligt hun schijnbare kracht, maar tegelijk hun wezenlijke zwakte. Hun schijnbare kracht want kerkpolitieke formuleeringen schijnen te verbinden en schijnen ook ingang te kunnen verschaffen aan de leer der Schriften. Zoo heeft dan ook Caesarius inderdaad door deze formuleering Gallië en zelfs de geheele Westersche Kerk voor de leerstelling van de vóór-komende genade gewonnen. En dat drukt z'n stempel op Rome tot vandaag toe. Maar tegelijk: hier is óók de wezenlijke zwakte, want al is door de kerkpolitieke formuleering ruimte ontstaan voor onderscheiden interpretatie, de semi-pelagiaansche ligt toch wel voor de hand door de verbinding van de leerstelling dat de verzwakte wilsvrijheid herstel behoeft èn de leerstelling van de doopsgenade. Die verbinding is nooit „augustinisch", maar alleen semi-pelagiaansch te interpreteeren. Door die verbinding zou Orange de Kerk ook overleveren aan den vijand die het bestrijden wil. Hier wordt kérkelijk de weg ingeslagen die van Rome „sacramentskerk" maken zou[38]), die wel met den mónd roemt in de leer der genade, máar Jezus Christus, den Middelaar heeft verdrongen door de Kerk als heilsmiddelares: de Kerk met haar sacramenten.

Dit alles kan nog veel sterker tot ons spreken gaan, wanneer we op dit punt gekomen een enkel gedeelte van de geloofsbelijdenis aan het slot[39]) in de bespreking betrekken. Hier is te lezen dat door de zonde van den eersten mensch de vrije wilsbeslissing zoo verbogen en verzwakt[40]) is, dat niemand daarna ..... God liefhebben kan..... tenzij de genade der goddelijke barmhartigheid (hem) voorkomt. Hier is allereerst een teruggrijpen op de leer van de eerste 8 Canones, de leer der vóór-komende genade, die ontvangt hier zelfs nog een accent doordat deze genade verbonden wordt gezien met de goddelijke barmhartigheid. Daarmee wordt dus stilzwijgend positie gekozen tegen de leer dat de genade naarverdienste toebedeeld wordt. Maar dit alles wordt hier verbonden met de stelling dat de vrije wilsbeslissing „gebogen" en „verzwakt" is. Dat klinkt heel ánders dan het forsche: „de zonde is de dood der ziel" van den eersten Canon. Maar tòch staat het naast elkaar in één belijdenis en dus moet het één naar het ander gecxegetiseerd worden. Daar is de ellende van Kerkpolitiek. Door het „verzwakt" van Canon 13 en het „gebogen" en „verzwakt" van de geloofsbelijdenis heeft Orange zélf het „de zonde is de dóód der ziel" gestempeld als rhetorische, niet serieus te nemen phrase. De kracht der belijdenis wordt gebroken door de tegenspraak in de belijdenis. „Kop" en „staart" weerspreken elkaar. Dat heeft Orange met méér kerkpolitieke formules gemeen! Maar wanneer Schriftgeloof en ketterij náást elkaar gezet worden, dan heeft DAARDOOR de ketterij al gewonnen spel. Vanwege de gelijkberechtigdheid. Dat komt ervan als men in de Kerk, waar ieder woord de kracht van een eed moet hebben, knoeien gaat. Hoe Caesarius hier KNOEIT kan heel duidelijk zijn voor wie bedenkt, dat hij hier zakelijk citeert uit de besluiten van de SEMI-PELAGIAANSCHE Synode van Arles, 475, waar een zekere Lucidus gedwongen was te verklaren, dat hij geloofde dat de vrijheid van den menschelijken wil niet uitgedoofd was, maar verzwakt en ontkracht (attenuatum et infirmatum) was[41]). Nu kán men zeggen: Orange negeert hier toch het „niet uitgedoofde" van Arles en men kan dat op één lijn zien liggen met het feit dat in canon XIII het augustinische „verloren" (de vrije wilsbeslissing is verloren) toch nog zoo'n beetje bewaard bleef en dan kan men concludeeren, dat Caesarius-Orange toch weigert op semi-pelagiaanschen grondslag te gaan staan. Alleen maar: wat helpt dat? Men zal toch toegeven moeten dat profeteéren tegen de ketterij iets anders is dan de ketterij negeeren. De Kerk was immers in Orange geroepen tot profetie en NIET tot een diplomatiek negéèren? En ook zal men toegeven moeten dat het zakelijk gelijk staat of er beleden wordt dat de vrije wil verzwakt of ontkracht (infirmatum et attenuatum) is óf dat beleden wordt dat deze „niet uitgedoofde" (non entinctum) is. Orange, dat zich opmaakt om de erfenis van Augustinus te bewaren en te verdedigen tegen het semi-pelagiaansche Arles, komt niet verder dan het negeeren van een deel van Arles — en: het laat zich het positieve gedeelte door Arles dicteeren en daarmee is nogmaals het Schriftuurlijke „verloren" van canon XIII verkracht. En mèt dat Orange zich door Arles de semi-pelagiaansche wet laat voorschrijven in zooverre het van den vrijen wil leert dat deze „gebogen" en „verzwakt" is, is ook wat in de eerste canones beleden werd aangaande de genade Gods van de schriftuurlijke kracht beroofd. Temeer omdat de onoverwinnelijkheid der genade niet beleden wordt, wordt zóó de weg geopend voor de typisch-róómsche gedachte over de vóór-komende genade.

Wij moeten deze lijn nog even verder volgen: Orange zet naast elkaar: „verloren" (dat was de augustinische lijn: de ware vrijheid van den wil was verloren) èn „verzwakt" (dat was capitulatie voor het

---

[32]) Vgl.: **Arnold,** a.a. O. S. 558f.

[33]) Zoo: **Arnold,** a.a. O. S. 358f.

[34]) Er (nml. Caesarius als redactor van Prosper's Sententiën) will die Wirkung des Taufsakraments stärker betonen als es von Prosper geschieht, ferner die Notwendigkeit und Wirklichkeit der religiösen Betätigung von seiten der Begnadigten hervorheben, endlich den Begriff des Verdienstes (ohne Beeinträchtigung der zuvorkommender Gnade) festhalten. In diesen drei Punkten kommt die Redaktor der Eigen-Art entgegen, welche die volkstümliche gallische Frömmigkeit im 6 Jahrhundert zeigt. Gerade diese drei Stücke hatten der Lehre des Faustus Eingang verschafft. Nur dann, wenn der Augustinismus in diesen Beziehung hinter der Lehre des Faustus an Volkstümlichkeit nicht zurückblieb, durfte er hoffen, sie zu verdrängen (**Arnold,** a.a.O. S. 352).

[35]) Vgl. b.v. **Dr H. Bavinck,** Geref. Dogmatiek IV[2], blz. 553.

[36]) Zie: a.a.O. S. 559.

[37]) Ibid.

[38]) Zie: **Dr E. F. Karl Müller,** Symbolik, 1896, S. 200f.

[39]) **Denzinger,** 199, 200.

[40]) Attematum.

[41]) **Denzinger,** 160a.